

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова

**Освітня програма Середня освіта (українська мова і література)
перший (бакалаврський) рівень**

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Морфеміка в шкільному курсі української мови
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.ф.н., доц. Русакова Ольга Валеріївна
Контактний телефон викладача	-
E-mail викладача	olga.rusakova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/753
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводяться на практичних заняттях (тривалість залежить від потреб студента, у межах робочого часу викладача)
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Морфеміка у шкільному курсі української мови» належить до переліку вибіркового компоненту. Він сприяє поглибленню та систематизації знань про морфеміку української мови, традиційні й новітні погляди на морфемну структуру слова, забезпечує майбутніх вчителів української мови знаннями про методiku викладання морфеміки в закладах загальної середньої освіти.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета – формувати у студентів систематизованих наукових знань про морфемну підсистему сучасної української мови, адаптувати отримані знання до шкільної програми з української мови.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - актуалізувати знання про теоретичні питання сучасної морфеміки: поняття про морфему, морф, аломорф, варіанти морфеми; типи морфем, класифікацію морфем; морфонологію та морфотактику морфем; - вміло використовувати професійну термінологію; - виконувати завдання і морфемний розбір слів різних частин мови; - уміло використовувати морфемний словник української мови; - запропонувати методологію вивчення морфеміки в шкільному курсі української мови; - працювати з мовними нормами. 	
4. Результати навчання	
<p>У процесі опанування дисципліни студенти повинні:</p> <p>ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання.</p> <p>ПРН 2. Знати і розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 3. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>ПРН 5. Організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність учителя.</p> <p>ПРН 6. Дотримуватись правил сталого розвитку, берегти фізичне та психо-емоційне здоров'я.</p> <p>ПРН 7. Мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій.</p> <p>ПРН 10. Знати нормативно-правову базу роботи вчителя (державний стандарт загальної</p>	

середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури для закладів освіти, практичні шляхи їх реалізації), аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють

ПРН 13. Мати навички відбирати навчальний матеріал, що відповідає процесу комунікації й посилює та доступний для учнів різних вікових груп у закладах середньої освіти, передбачати можливі навчальні проблеми, з якими учні можуть зіткнутися на уроці.

ПРН 17. Знати методи, підходи, технології для перевірки рівня навчальних здобутків учнів з української мови та літератури, здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів у процесі підготовки до майбутньої професії.

ПРН 20. Дотримуватись правил академічної доброчесності.

ПРН 23. Використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) середовище для організації освітнього процесу, групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

ПРН 26. Планувати навчальні заняття на основі модельних навчальних програм, затверджених педагогічною радою закладу освіти.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год
практичні заняття	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
5	014 Середня освіта 014.01 Українська мова та література	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. <i>Морфеміка української мови.</i> Предмет і завдання морфеміки. Місце морфеміки в шкільному курсі української мови. Морфема – мінімальна значуща одиниця мови. Морф. Варіанти морфем. Особливості засвоєння учнями термінології з морфеміки	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	Зі списку	2; 2; 10	10	Два тижні
Тема 2. <i>Кореневі й афіксальні морфемі</i>	Лекція; практичне заняття;	Зі списку	2;		

Загальна характеристика морфем. Ознайомлення учнів з коренем, його значенням. Спільнокореневі слова. Словоформи	самостійна робота		2; 10	20	Два тижні
Тема 3. <i>Класифікація афіксальних морфем.</i> <i>Морфемна структура слова</i> Класифікація афіксів за: - місцем розташування у слові; - функціями; - способом вираження; - формою; - ступенем повторюваності; - походженням.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	Зі списку	2; 4; 10	20	Два тижні
Тема 4. <i>Поняття про морфемну структуру слова</i> Основа слова, її подільність. Полісемія, омонімія, синонімія, антонімія морфем. Методика проведення морфемного аналізу слів. Робота зі словником морфем		Зі списку	2; 4; 10	20	Два тижні
Тема 5. <i>Морфонологія.</i> Морфонологія як наука. Морфонема як морфонологічна одиниця. Морфонологічні		Зі списку	2; 4; 10	20	Два тижні

явища.					
Тема 6. <i>Морфотактика</i> Морфотактика одиноць морфемної підсистеми мови. Валентність суфіксів і префіксів. Формальні, лексичні, словотвірні й стилістичні обмеження сполучуваності морфем.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	Зі списку	2; 2; 10	10	Два тижні
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).				
Вимоги до письмової роботи	Упродовж курсу студент виконує завдання, які містять питання щодо понятійного апарату дисципліни та спрямовані на перевірку рівня практичних умінь і навичок студента.				
Семінарські заняття	Не передбачено				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання практичних завдань та самостійної роботи (50 %)				
7. Політика курсу					
Курс передбачає різні форми та методи аудиторної та самостійної навчальної навчальної роботи. Неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються шляхом індивідуальної бесіди з викладачем після опрацювання теоретичних положень теми та обов'язкового виконання вправ з посібника. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він складає тести. Успішне складання тестів дозволяє студенту бути допущеним до складання заліку.					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. 88 с. 2. Безпояско О. К., Городеська К. Г. Морфеміка української мови. Київ: Наукова думка, 1987. 211 с. 3. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір : навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 184 с. 4. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1999. 207 с. 					

5. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ: УкрНДПСК, 1999. 298 с.
6. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки сучасної української мови : навчальний посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 182 с.
7. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. К.: Наукова думка, 1973. 186 с.
8. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ: УкрНДПСК, 1998. 162 с.
9. Морфемна структура слова. Київ: Наукова думка, 1979. 334 с.
10. Полюга Л. Словник українських морфем. Л., 2001. 446 с.
11. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір : навчальний посібник / І.М.Бабій, Н.І.Лісняк. Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2013.108 с.

Викладач _____ **О. В. Русакова**